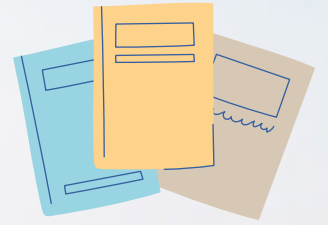

CENDERE

**KAHTA REHBERLİK VE
ARAŞTIRMA MERKEZİ**

Eğitim ve Kültür Dergisi

ÖNSÖZ

Değerli Okurlarımız;

Çalışma arkadaşlarımızın özverili ve gayretli çalışmalarıyla siz değerli okurlarımıza sunulan “CENDERE” dergimizin 3. Sayısı ile sizlerle birlikte olmaktan büyük bir heyecan ve mutluluk duymaktayız.

Bütün dünya ile birlikte ülkemizde de görülen Covid-19 pandemisi; çocukların, gençlerin ve yetişkinlerin bedensel sağlıklarının yanı sıra psikolojik sağlamlık düzeylerini de olumsuz etkilemektedir. Bu pandemi sürecinden en çok etkilenen çocuklarımızda okula gitmeme, okula uyum sağlamada güçlük ve okul reddi problemleri yaşanmaktadır. Dergimizin bu sayısında başta okul reddi olmak üzere , verimli ders çalışma yöntemleri , çocuklarda dikkat eksikliği, dil ve konuşma bozukluğu, özel öğrenme güçlüğü ve daha nice önemli konulara değinilmiştir. Değerli arkadaşlarımızın hazırlamış olduğu birbirinden güzel çalışmaların öğrenci, öğretmen ve velilerimize faydalı olmasını temenni ederim.

Dergimizin hazırlanmasında emeği geçen ve değerli çalışmaları ile bize katkı sağlayan tüm çalışma arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Abuzer ÖZDEMİR

Kahta Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürü

CENDERE

KAHTA REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

YAYIN EKİBİ

Abdulkadir ERTÜRK

Rehberlik Hizmetleri Bölüm Başkanı

M. Halit TURAN

Özel Eğitim Hizmetleri Bölüm Başkanı

Ömer ARUTAY

Psikolojik Danışman/Rehber Öğretmen

Furkan DÜZENLİ

Özel Eğitim Öğretmeni

Selim ASLAN

Psikolojik Danışman/Rehber Öğretmen

Şule ŞENSOY

Özel Eğitim Öğretmeni

Esra MERT

Özel Eğitim Öğretmeni

Merve Nur ÇİÇEK

Psikolojik Danışman/Rehber Öğretmen

*Dergimizde yazısı yayınlanan yazarlar, yazılarının içeriğinden ve kullandıkları görsellerden kendileri sorumludur.

İÇİNDEKİLER

1

ÖZŞEFKAT

5

OKUL REDDİ

12

VERİMLİ DERS ÇALIŞMA

18

ÇOCUKLARDA DİKKAT
EKSİKLİĞİ VE ALGI
PROBLEMİ

20

ANNE BABALARA
ÇOCUK EĞİTİMİ İÇİN 10
GÜZEL ADIM

26

ZİHİNSEL YETERSİZLİK

30

ÖZEL ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ

39

DİL VE KONUŞMA
BOZUKLUĞU

ÖZ ŞEFKAT

İnsanoğlu var olduğu günden bu yana acı duygusu her daim varoluşumuza eşlik etmiştir. Dünya hiçbir zaman acıdan, elemden, zorlu duygu durumlarından tamamen arınmış huzurlu bir yer olmadı.Ve sanırım olmayacak da. Fakat sanki günümüzde yaşam daha zor ya da biz öyle algılıyoruz. Oysa acı, hayatın her döneminde bizlere yol arkadaşlığı yapmış ve yapıyor olacaktır. Acısız, sorunsuz bir hayattan ziyade acının doğasını kavrayabilmek önemlidir.

Bu anlamda "şefkat" kavramı özellikle de öz şefkat kavramını anlayabilme gayretinde olmamız gerekiyor.

Şefkat bizden acıyı fark etmemizi , acı yollarında yürümemizi; kalp kırıklığını , korkuyu, karmaşayı ve ıstırabı paylaşmamızı ister. Şefkat; acı çekenlerle feryat etmemiz, yalnız olanlarla yas tutmamız, ağlayanlarla ağlamamız için bizi davet eder. Şefkat zayıfla zayıf, kırılğanla kırılğan , güçsüzle güçsüz olmamızı ister. Şefkat insanlık halinin içine tümüyle dalmak ve acının, zorlanmanın hepimiz için olduğunu keşfetmek demektir.

Şefkat acıyı paylaşmak, anlamak ve fark etmektir. Acıya kedere ve ıstırabı çok biçimli verilen bir yanıtıdır. İçinde empatiyi, cömertliği ve kabulü barındırır. Cesaretin, hoşgörünün, sakinliğin ipleri şefkat kumaşının içinde eşit olarak dokunmuştur. Tüm bunların ötesinde şefkat, acının gerçekliğine açık olma kapasitesidir ve bu acıların iyileşmesini istemektir. Acıyı kabul etmek ise "acıya rağmen değil acıyla birlikte yola devam etmektir". Şefkat en çok da acının doğasını anlamaktır. Ben bu acının bir parçasıyım ve ondan ayrı değilim diyebilmektir. Bizden diğerlerine aktarılan şefkat, başkalarından bize gelen şefkat ve öz şefkat. Öz-şefkat, kendimize duyduğumuz şefkattir.

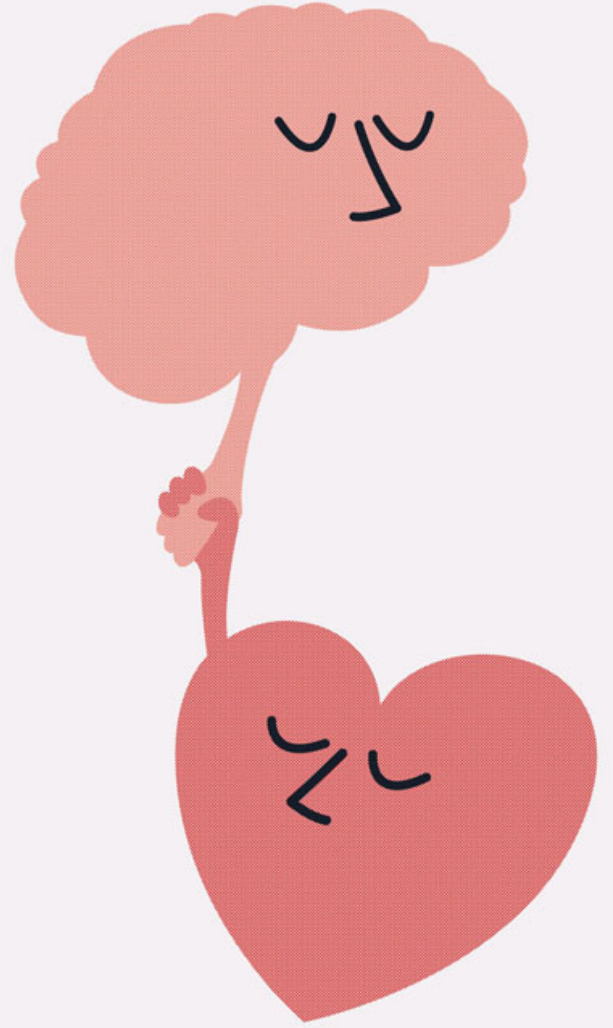
Sizler de çok iyi bilirsiniz ki bizim kültürümüzde aile arkadaşlık ya da komşuluk ilişkilerinin güçlü bağlarla yürütülmesine özen gösterilir. Ancak söz konusu kendimiz olduğumuzda nazik olmak pek aklımıza gelmez. Bir hata yaptığımızda ya da bir şekilde yanıldığımızda, kendi başımızı okşamak ve kendimize sarılmak yerine , suratımıza bir tokat da kendimiz atarız hiç acımadan.

Keşke şu an bildiğim şeyleri o zaman biliyor olsaydım. Düştüğümüz zaman kendimi acımasızca eleştirilmektense , düşüşüm çok acımasız olsa da yere yüz üstü düşmenin hayatımın kaçınılmaz bir parçası, hatta onurlu bir parçası olduğunu öğrenmek için geç kalmış olmasaydım.

Acı çekiyor olmaktan ötürü acı çekiyorum diyen bir kesim de var esasen. Acı çektiğimiz için acı çekmek bizi engeller. Şimdiki anda , kabullenici ve yargısız bir biçimde şefkatli olmak bizi algılarımızın illüzyonundan kurtarabilir.

Satırılarımı sonlandırırken;
Her sabah merhabalaştığım yargılarıma ,
aynada gördüğüm hata yapmaya meyilli
yaramaz çocuğa, gülüşlerimi acıtan
acılarıma , iç sesimdeki değersizlik
yankısına, yüzleşmekten korktuğum
hakikatlerime ve heybemden hiç inmeyen
yüklerime rağmen içimde yaşanmadan
kalan bir hayatın yasını tutarken yazgımın
pençesine bırakmadığım umutlarımı ve en
nihayetinde kendime şefkat göstermemi
sağlayan yaşadığım zorlayıcı duygu ve
durumları selamlar öz şefkatli kalmanızı
dilerim.

“ Biz korkularımızı , tabularımızı ve dirençlerimizi anlamaya ve onları yok etmeye çalıştığımız zaman , şefkat doğal olarak akıp gider. Şefkat, motivasyonlarımız içinde en zor ve en cüretkar olanlardan biridir ama aynı zamanda en şifalı ve yükselticilerden biridir.”
(Paul Gilbert)

Aysel YILDIRIM

Psikolojik Danışman/Rehber Öğretmen

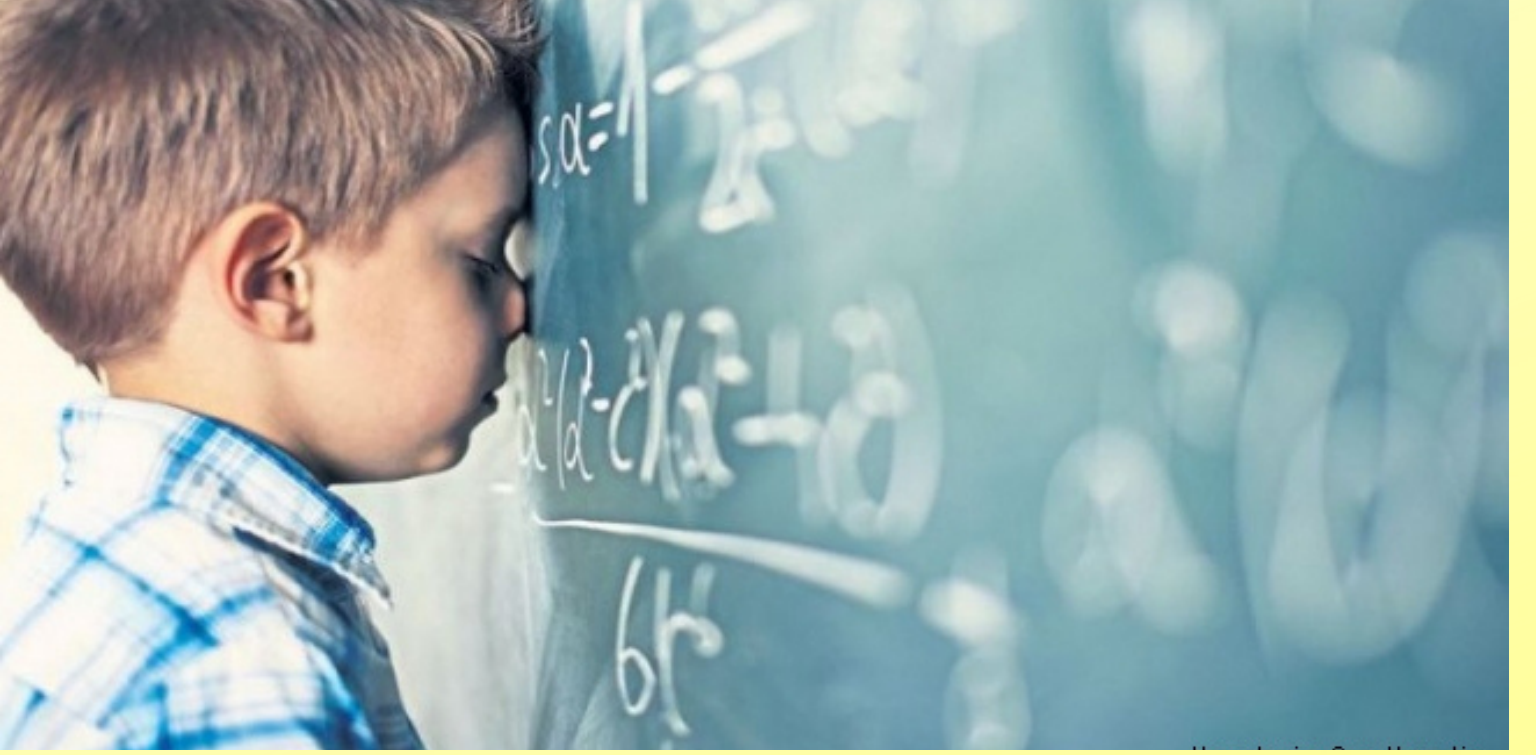
İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNDE **OKUL REDDİ**

Okul: Bir çocuk için daha önce hemen hemen hiçbirini tanımadığı çok sayıda çocuk ile karşılaşma zorunluluğu olan, uyulması gereken kurallar ve yerine getirmesi gereken görevlerin olduğu yepyeni bir çevredir. Ayrıca okul çocuğun bir bütün olarak gelişmesi, yaşamında sağlıklı, başarılı ve mutlu olması için uygun ortam sağlar. Öte yandan okul, eğitim aracılığıyla çocuğu kendisi için yararlı ve yeterli kılmaya çalışırken, bir yandan da onu, içinde yaşadığı topluma ve tüm insanlığa yararlı, toplumsal bilinci gelişmiş bir insan olması için eğitmeyi amaçlamaktadır.

İLKOKULA YENİ BAŞLAYAN ÇOCUĞUN İLK GÜNÜ

İlk gün çocuk oldukça heyecanlıdır. Umut dolu beklentilerle uyanır. En az ebeveynler de çocuklar kadar bu heyecana ortaktır. Çocuğunun yaşamın bu yepyeni evresine adımını atarken, karmaşık bir duygu yoğunluğu yaşar. Okulun başladığı ilk gün ana babaları tarafından ilk kez sınıflarına götürüldüklerinde her zaman ağlayan birkaç çocuk olur. Bu, kaygılanmayı gerektirmeyen, son derece normal bir tepkidir. Okulun ilk günü çocuğun ana babadan ayrılırken güçlük çekmesiyle, daha sonraki psikolojik ve eğitimsel gelişimi arasında bir ilişki yoktur. Ancak ilerleyen süreçlerde bazı çocuklarda okula gitmeme isteği ya da reddi oluşabilmektedir. Bu durum okul reddi olarak tanımlanmaktadır.

OKUL REDDİ NEDİR?

Öğrencilerde okula gitmek istememe ve okula gitmeyi reddetme, ebeveyn figürlerinden ayrılamama, ebeveyn bilgisi dahilinde evde kalma, okula gitme zamanlarında somatik şikayetlerle birlikte ciddi duygusal problemler yaşama, okula baskı altında devam etmeyle birlikte okula gitmeye zorlandığında saldırganlaşma hariç ciddi anti sosyal davranışlar göstermeme ile karakterize bir olgudur (Berg, 1997, s. 90). “Sorun çoğu kez okul hakkında belirsiz yakınmalar, okula gitme isteksizliği, okula gitmesi için ana-baba tarafından kandırılması, kendisine yalvarılması, ceza verilmesi ya da öğretmenler, doktorlar ve eğitim destek görevlileri tarafından zorlanması durumunda çocuğun okulda kalmayı reddetmesi ile başlamaktadır. Okula gitme zamanı geldiğinde bu davranışlara belirgin bunaltı ve panik belirtileri eşlik etmektedir. Çocukların çoğu okula gitmek için evden ayrılamamaktadır. Bunu başaranlar ise daha yarı yoldayken eve geri dönmektedir.

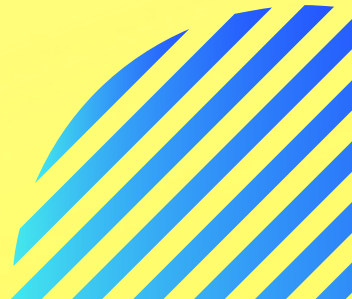

Okul Reddini Okuldan Kaçmadan Ayıran Özellikler

1. Uzun süre okul devamsızlığıyla sonuçlanan okula gitmede ciddi zorluk,
2. Okula gitme zamanı geldiğinde, çocuktan okula gitmesi istediğinde, aşırı korku, öfke patlamaları ve mutsuzluk gibi belirtileri olan şiddetli duygusal sorunlar ya da duygusal bir temeli olduğu düşünülen fiziksel hastalık yakınmalarının ortaya çıkarması,
3. Okul zamanında ana-baba ya da diğer aile bireylerinin bilgisi dâhilinde evde kalma,
4. Şiddetli anti sosyal davranış/davranım bozukluğunun olmamasıdır.

Hangi Yaşlarda Görülür?

Okul reddi erkek ve kız çocuklarda eşit oranda görülmektedir. Okul hayatının herhangi bir döneminde ortaya çıkabilmektedir. İlkokula başlama (5-7 yaş), ortaokula başlama (10-11 yaş) ve liseye başlama (14 yaş) gibi önemli geçiş dönemlerinde, okula erken başlama durumunda, okul değişiminin olduğu durumlarda ve zorunlu eğitimin bitmesine yakın bir dönemde daha sık görülmektedir. Bazı uzmanlara ise, okul reddinin ilk ya da orta çocukluk dönemine göre ergenlik öncesinde ve ergenlik çağında daha yaygın olduğunu bildirmişlerdi.

Okulun İlk Günü Aile Nasıl Davranmalıdır?

1. Çocuk okulla ilgili bilgilendirilmeli ve okul çocukla birlikte gezilmelidir.
2. Çocuğa güven verilmeli, çocuk rahatlatılmalıdır. Çocuk okula gitmediğinden veya gitmek istemediğinden dolayı çevresindekiler tarafından suçlanmamalı, yargılanmamalı ve kendisi ile alay edilmemelidir. Bu durumun geçici olduğu, başka çocuklarda da bu durumun olabildiği, aslında bu durumun kolaylıkla üstesinden gelinebildiği anlatılmalıdır.
3. Ebeveynler sakin olmalı, kaygılanmamalıdır. Kaygının bulaşıcı olduğu unutulmamalı ve çocuğa etkisinin olacağı gözden kaçırılmamalıdır. Bu nedenle, ne kadar tedirgin, gergin olursanız olun; dışarıdan bakıldığında sakin ve rahat görünmeye çalışmalısınız.
4. Eğer çocuk servisle okula gönderiliyorsa dönüşte ailenin kendisini karşılayacağı çocuğa anlatılmalıdır.
5. Çocuk eve döndüğünde okulda gün içerisinde yaşadıklarıyla ilgili çocukla sohbet edilmelidir. Her okul dönüşü eğer isterse olan biten her şeyi size anlatmasına izin verilmelidir. Bu, çocuğun okul yaşamına duyduğu ilgiyi pekiştirmek için en iyi yoldur ve okula karşı duyması gereken hevesin, öğrenme isteğinin gelişmesine yardımcı olur. Ne var ki, okul çıkışı hem fiziksel hem de duygusal olarak çok yorgun olabileceğini ve tüm ayrıntıları hemen anlatmayı istemeyebileceği unutulmamalıdır.

Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

Asla Sinirlenmeyin

Bazen ebeveynler sert davranışlar gösterebilmekte, isteksiz çocuğu, azarlama, tehdit etme, rüşvet verme, hatta bedensel cezaya başvurabilmektedir. Bu olabilecek en kötü tepkidir ve çocuğun daha sıkıntılı ve şaşkın bir duruma düşmesine yol açar. Çocukla sakin ve sabırlı bir biçimde konuşulmalıdır. Çocuğun panik yapmasına yol açabilecek nedenler araştırılmalıdır. Çocuğun okulda başkaları tarafından zarar verici davranışlara maruz kalıp kalmadığı ya da öğretmenden kaynaklanan bir sıkıntı olup olmadığı gözden kaçırılmamalıdır. Bazen arkadaşları tarafından dışlanmış olmak, bir önceki gün başına herhangi bir kaza gelmiş olması ya da altını ıslatmış olma gibi farklı durumlar sorunun kaynağı olabilir.

Çocuğa Okulun Amacını Açıklayın

Çocuğa okulun amacını açıklamak, okula gitmesi konusunda ailenin tüm fertlerinin kararlı ve tutarlı olması işe yarar. Okula gitmemesi halinde yapılan çalışmalardan geri kalacağı ve bunun kendisi için bazı aksaklıklara yol açacağını anlatmaya çalışılmalıdır.

Gözyaşlarıyla Alay Etmeyin

Ağlayan bir çocukla hiçbir zaman alay edilmemeli ya da onu azarlama yoluna gidilmemelidir; kardeşlerinin de bu şekilde davranmalarına izin verilmemelidir. Bazı anne-babalar, alay etmenin çocuğunun utanç hissetmesini sağlayacağı, böylelikle bu duygudan uzaklaşabilecekleri şeklinde yanlış bir düşünceye kapılmaktadırlar.

Vedalaşmaları Çabuk ve Kısa Süreli Tutun

Vedalaşma süresi ne kadar uzun sürerse, duygusallık eğilimi de o denli artar. Çocuğun aileyi sıkıntılı görmesi çocuğu daha fazla etkiler. Çocuğun okul kapısından güvenli bir şekilde içeri girdiğinden emin olduktan sonra, aile okuldan ayrılmalıdır.

Çocuğunuzun Öğretmeni İle Görüşün

Ebeveynler kaygılarını okul ile paylaşmaktan çekinmemelidir. Çözüm olasılıkları tartışılmalıdır. Temel problem ortadan kalkmadıkça, çocuk aynı sorunları yaşamaya devam edecektir.

Okul Yönetimi , Öğretmenler ve Psikolojik Danışmanlar Neler Yapabilir?

Okula yönelik girişimler problemin çözümünün değişmez parçasıdır. Çocuğun okula özgün bir bunaltısının olup olmadığı gözden geçirilmelidir. Bunaltı okuldaki özgün bir olay ya da nesne ile ilgili ise buna yönelik girişimler planlanmalıdır. Planlanan sağaltım sürecinde, okul çalışanları ile işbirliği gerekeceğinden, ana-baba ile okul arasında iyi bir bağlantı kurulması gereklidir. Terapist bu konuda aileyi desteklemelidir. Okul psikolojik danışmanları gerek okul ziyareti gerekse de bilgilendirme notları ile öğretmen ve diğer ilgili okul çalışanlarına sağaltım planı ile ilgili bilgi vermelidir. Çocuğun okul yaşantısının olumlu ve destekleyici nitelikte olması önemlidir. Çocuğun gereksinimlerine göre okulda belirlenecek düzenlemelerin yapılması için okul çalışanları teşvik edilmelidir. Eğer okula özgün bunaltı kaynağına çözüm bulunamıyorsa, okul ya da sınıf değişikliği de sağaltımı destekleyen bir girişim olarak kullanılabilir.

Selim ASLAN
Psikolojik Danışman/Rehber Öğretmen

VERİMLİ DERS ÇALIŞMA

★ **Verimli Ders Çalışmanın Faydaları**

★ **Nasıl Ders Çalışmalıyız?**

Verimli Ders Çalışmanın Faydaları

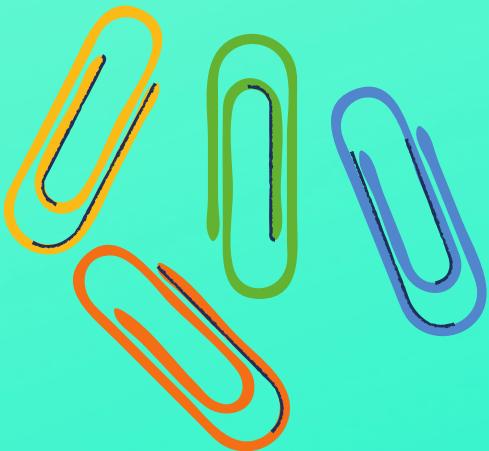
Öğrenme istek ve arzusunu taşımayan, ve öğrenmenin gerekliliğine inanmayan hiçbir öğrenciye hiçbir ders aracı veya hiçbir öğretmen yardımcı olamaz. Kişide çalışma arzu ve isteği olmadığı zaman ilgi ve dikkat kolayca dağılır. Bu da başarıyı olumsuz etkiler.

Ders çalışmak karar vermekle başlar, verdiğimiz kararın doğruluğuna inanarak devam eder. Planlı ve programlı olmak bizi başarıya ulaştırır. Günümüzde “çok çalışmak” yerini “etkili çalışma” ya bırakmıştır. “Etkili çalışma” zamanı belirlenmiş amaçlar ve saptanmış öncelikler doğrultusunda planlı ve programlı olarak yaptığımız çalışmalardır.

Bazı öğrenciler yeterince istekli olmalarına, gayret göstermelerine karşın beklenen başarıyı gösterememektedirler. Bu durum, çok büyük bir ölçüde çalışma yöntemini bilememekten kaynaklanmaktadır. Verimli ders çalışma yollarını öğrenen ortalama bir öğrenci, zamanını ve enerjisini verimli bir şekilde kullanarak başarılı olabilecektir.

Kişi amacını belirlemeli, belirlediği amacına ulaşacağına inanarak çalışmalıdır. Her insan belirlediği amaca ulaşamayabilir. Amaçlarına ulaşanlar mutlaka inanmış kişilerdir.

Bir şey yapmak, bir yere varmak için kararlı olmak, verdiğimiz karara inanmak gereklidir, ama yeterli değildir. O halde amaçlarını netleştiren öğrencimizin kendine uyacak ve uygulayabilecek bir çalışma planı hazırlaması gerekir. Yaptığımız plana uymak çok önemlidir. Eğer yaptığımız plana uymuyorsak veya onu uygulamıyorsak, yaptığımız plan dünyanın en iyi planı da olsa o planın işe yaramayacağını aklımızdan çıkarmamız gerekir.

Planlı olmak; baştan sona “Neyi”, “Nasıl”, “Neden”, “Ne zaman”, “Nerede” “KİMİN” yapacağının belli olmasıdır. Kısaca planlı olmak 5N 1K demektir. İstedığımız amaca ulaşmak yani istediğimiz mesleğe sahip olmak için hangi üniversitenin hangi bölümüne gireceğimizi “Neden” ile ifade ederiz. “Neyi” sorusu Üniversitenin istediğimiz bölümüne girmemiz için hangi dersleri çalışmamız ve hangi alanla ilgili soruları çözeceğimizi belirler. “Nasıl” sorusu bir işin ne biçimde, hangi yolla olacağını bize ifade eder. “Ne zaman” ise yapacağımız şeyin zamanını yani ders çalışmaya şimdi mi, bir ay sonra mı ya da sınava on beş gün kala mı, başlayacağımızı belirtir. Ayrıca günün hangi saatinde hangi derse çalışmamız gerektiğini hangi dersten sonra hangi dersi çalışmanın daha faydalı olacağını bize hatırlatır. “Nerede” ise yapacağımız eylemin yerini belirler ders çalışma faaliyetine nerede icra edeceğimizi bize anlatır. “KİM” sorusu bütün bunları kimin yapacağını dile getirir.

HAFTALIK PLAN

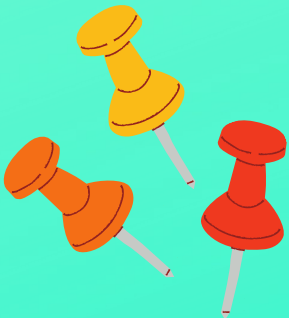
GÜNLER:

PAZARTESİ	SALI	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA	CUMARTESİ	PAZAR

Planlı Çalışmak Öğrenciye Ne Kazandırır?

- ➔ Bir işin hazırlanmasında kendimize yeterli zamanı yaratmamızı sağlar.
- ➔ Yapacağımız işe karşı faal olmamızı sağlar.
- ➔ Özgüvenimizi yükseltir.
- ➔ Doğru karar vermemizi sağlar ve sık sık bizi karar değiştirmekten kurtarır.
- ➔ Çalışmak için ayrılacak saatler saptanırken çalışılacak dersin sınıfta verildiği güne ve saate yakın olmasına dikkat edilmelidir. Bu durum unutmayı azaltır, öğrenilenleri pekiştirir.
- ➔ Her öğrencinin en iyi anlayabileceği saatler farklı olmakla birlikte, herkes için etkili öğrenme zamanı uykudan önceki ve sabahın erken saatleridir.
- ➔ Çalışma planı, ani olarak ortaya çıkabilecek durumlarda çalışmanın değişik saatlere kaydırılmasına olanak verecek esneklikte olmalıdır.
- ➔ Çalışma sürelerinin uzunluğu derslerin özelliklerine göre düzenlenmelidir.
- ➔ Hangi saatte neyin çalışılacağı kesin olarak önceden bilinmelidir.
- ➔ Çalışma aralarındaki dinlenmeler ne çok uzun ne de çok kısa olmalıdır.
- ➔ Yapılan plana ne ölçüde uyulduğu günün sonunda mutlaka değerlendirilmelidir.
- ➔ Plana uymanın bir zorunluluk olduğu içselleştirilmelidir.
- ➔ Çalışma saatleri olabildiğince her zaman günün aynı saatleri arasında olmalıdır.

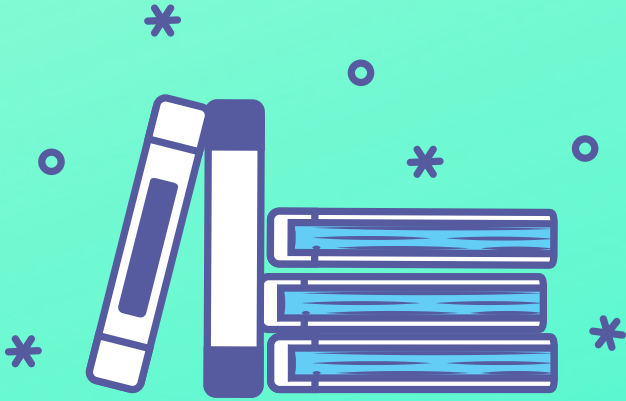
Nasıl Ders Çalışmalıyız?

1

Gözden geçirin: Öğrenmek istediğiniz malzemeyi gözden geçirin. Hangi konuları içeriyor. Malzemenin bölümleri ve alt bölümleri neler? Bunları şöyle bir tarayın. Nasıl olduğunu anlamaya çalışın.

2

Soruya dönüştürün: Öğrenmek istediğiniz malzemenin bölüm ve alt bölüm başlıklarını soru biçimine dönüştürün. Örneğin bölüm başlığı "sindirim sisteminin kısımları" ise siz "sindirim sisteminin kaç kısmı vardır ve isimleri nelerdir?" diyebilirsiniz.

3

Dersi çalışın: Bu aşamada yukarıda sorduğunuz sorulara cevap bulmak amacıyla bölümü ve alt bölümleri çalışmaya başlayın.

4

Tekrar edin: Sorduğunuz soruları notlarınıza bakmadan, hafızanızda kalan bilgilerinizle cevaplandırın.

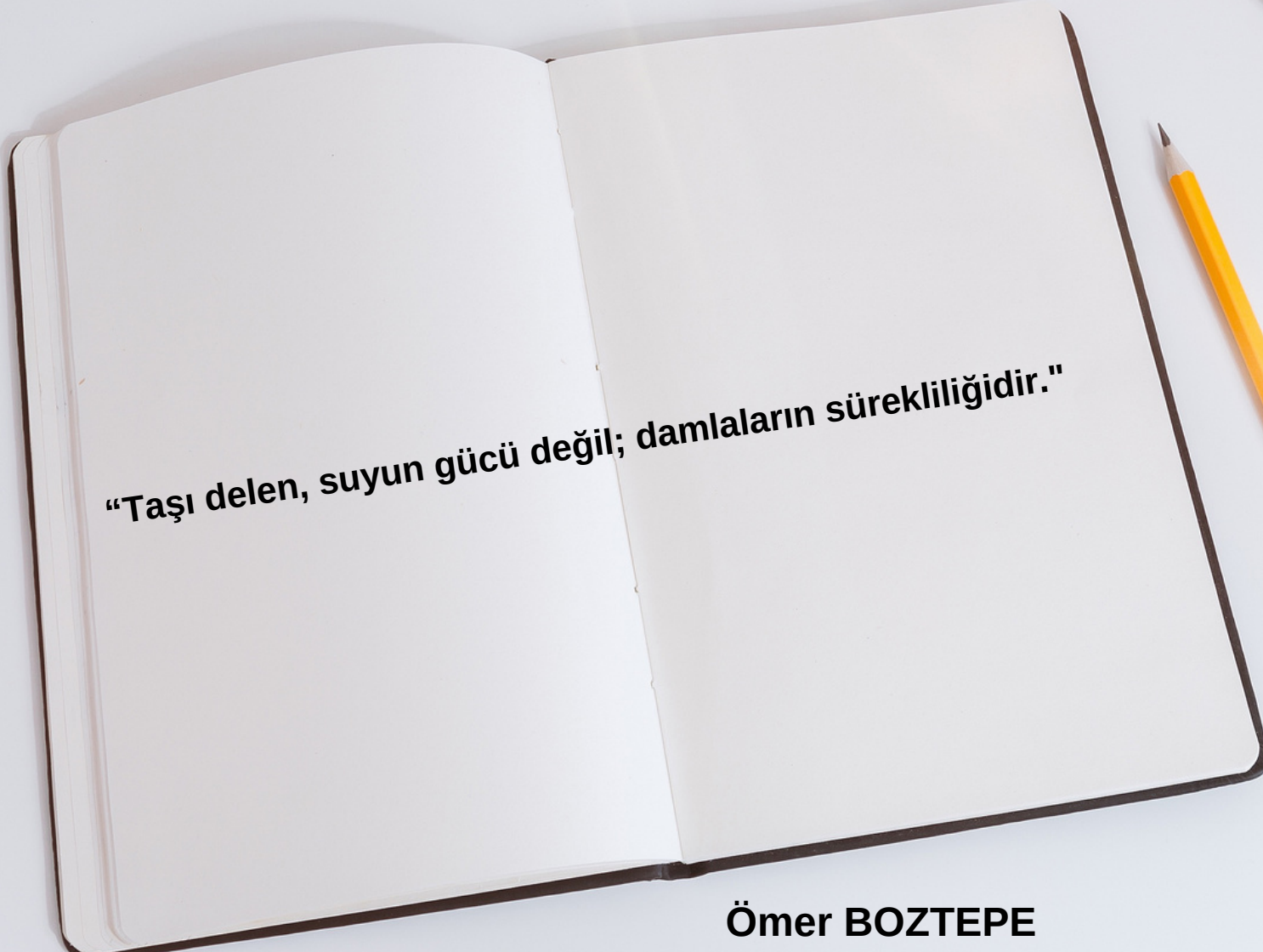
Ders çalışmada maksimum verimi alabilmek için, 40 dakika ders, 10 dakika dinlenme, 10 dakika çalıştığımız dersin tekrarını yapmamız gerekir. Ders çalışırken mutlaka not tutmalıyız. Ayrıca gece yatmadan önce gün içinde öğrenilenleri 20 dakika süreyle tekrarlamak, sabah kalkınca aynı bilgileri bir kere daha gözden geçirmek bilgiyi pekiştirir.

Örneğin; öğrenilen bir bilgi 1 saat içinde % 40 oranında unutulmaktadır. Tekrar edilmediği takdirde öğrenilen bilginin 1 gün sonra %60 'ı unutulmaktadır.

Eğer tekrar edilmezse 7 gün sonra öğrendiğimizden bize sadece % 25'i kalmaktadır, % 75'i unutulmaktadır. Öğrendiğimiz bilgilerin unutulması zamana paralel olarak artmaktadır. Bu sorunu çözmemizin tek yolu düzenli aralıklarla yapacağımız "tekrarlardır".

Öğrendiğimizi unutmamanın tek formülü varsa o da.....!

TEKRAR.....TEKRAR.....TEKRAR! dir.

"Taşı delen, suyun gücü değil; damlaların sürekliliğidir."

Ömer BOZTEPE

Psikolojik Danışman/Rehber Öğretmen

ÇOCUKLARDA DİKKAT EKSİKLİĞİ VE ALGI PROBLEMİ

Çocuklardaki dikkat ve algı problemleri sıklıkla okula başladığında fark edilir. Çocuk derslere adapte olamamaya ve arkadaşları ile aynı hızda ilerlememeye başlar. Her yaşın bir gelişim özelliği vardır ve çocuktan yaşının üzerinde bir beklentiye girmemek gerekir.

Ancak şimdilerde durum biraz farklı. Çocuk saatlerce televizyon izleyebiliyor. Saatlerce hatta her gün tekrar edecek şekilde telefon bilgisayar oyunları oynayabiliyor. Ama 10 dk bir sofrada oturup yemek yiyemiyor ya da 20 dk bir ödevi tek seferde oturup yapamıyor. Neden böyle oluyor?

Cevabı basit: televizyonun, telefon ve bilgisayarların kendine özgü yapısında yer alıyor. Televizyonlarda en sıradan görüntüler bile en fazla 3 saniye ekranda kalıyor. En basit telefon oyunu bile sürekli hareket halinde ve bunlar uzun süre zihinsel bir çaba ve dikkat gerektiren etkinlikler değiller. bu tür etkinlikler (tv, telefon ve bilgisayar) çocuğu pasifleştiren, beynin hareketlerini kısıtlayan böylelikle çocuğun yönergelere tepki vermesini etkileyen durumlardır.

Algılama biçimleri, algıladıklarını benimseme hızları, hayata geçirme istekleri, hayal güçleri açısından bakınca ve hatta ileride yetişkin olma , anne baba olarak çocuk yetiştirme açısından bakılınca televizyonun bilgisayarın ve telefonun çocuk üzerindeki etkileri çok önemlidir.

Telefon televizyon ve bilgisayar başında uzun süre zaman geçiren çocuklar;

Aile içinde izole olurlar.

Sorumluluklarını yerine getiremez ya da aksatırlar.

Dikkat süreleri kısalmır.

Dil gelişimi ve kullanımında sorunlara sebep olur.

Düşünme becerileri geriler ve derin düşünme becerileri zedelenir.

Sosyalleşmeleri engellenmiş olur, bireysellikleri pekişir ve bencil bir çocuk olur.

Anne Baba Tarafından Bu Sürecin İyi Takip Edilmesi, Gözlemlenmesi ve Desteklenmesi Gerekir.

Nasıl ?

Dikkat ve algıyı desteklemek için doğumdan itibaren çocuk ile göz teması kurulmalı, onu rahatsız etmeyecek bir ses tonu ile konuşulmalıdır.

Dikkat oyunları, gelişimi destekleyen oyuncaklar, algının gelişimine destek olacak etkinlikler ve materyaller tercih edilmeli.

Çocuğun geri bildirim vereceği oyunlar seçilmeli, tarafların iletişime geçeceği ortamlar oluşturulmalıdır(tv önünde çocuk sadece alıcı pozisyonudadır).

Doğada yeşil alanlarda ve toprakta zaman geçirmesine fırsat verilmeli, fiziksel ve bilişsel olarak aktif olacağı aktiviteler tercih edilmeli.

Hayatımızdaki sıralama, odaklanma, örüntü kurmayı gerektiren olayları durumları fark etmesini sağlanmalıdır(akşam olunca uyuruz, sabah uyanınca kahvaltı, okula gitme, okuldan gelme, yemek yeme, dinlenme, ödev yapma, ders çalışma, akşam yemeği, uyuma, sabah...)

Ama artık okula başladı. Şimdiye kadar televizyon, bilgisayar ve telefon vardı. Şuan farkına varıyorum yanlıştın. Peki, şimdi ne yapmalıyım. Geç mi kaldım?

Unutmayalım bunlar yaşları 5,8,12 olan çocuklar... hayata uyum sağlamak için, öğrenmek ve gelişmek için halen size, anne babasına, çok ihtiyaçları var ve de olacak. İyi anne baba olmak ümidiyle...

Elif ÇORMAN

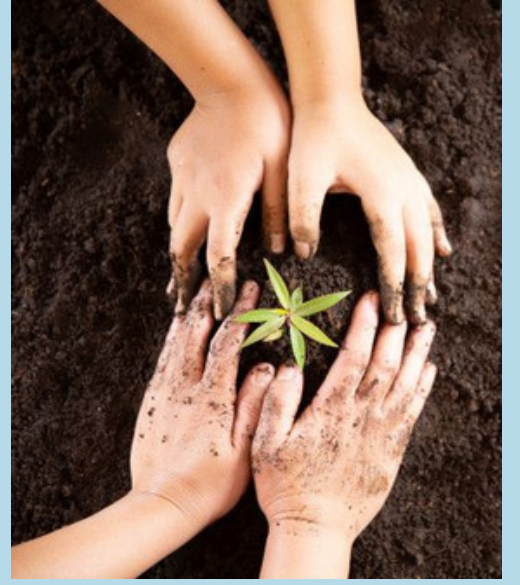
Psikolojik Danışman/Rehber Öğretmen

ANNE BABALARA ÇOCUK EĞİTİMİ İÇİN 10 GÜZEL ADIM

1 Sabırlı Olun

Eğitim tamamen sabır işidir. Çocuğunuzun ders başarısı istediğiniz düzeyde değilse sabırla ilgilenirseniz ve çocuğunuz çalışma alışkanlığı kazanırsa başarılı olması hiç de zor değildir. Sabır ile onlara destek olmaya çalışın. Bazen ğrenciler iki n çalışıp derslerinin hemen iyi olmasını isterler, bu mümkün değildir. Fakat bir ay düzenli çalıştıktan sonra ders başarılarının yükseleceğini onlara anlatın. Bir fidan nasıl sabır ile her sene yavaş yavaş büyüyor ise çocuklar da derslerinde o sabrı gösterdiklerinde ilerleyeceklerdir.

2 rnek Olun

Çocuklarımız doğduklarından andan itibaren her an anne ve babasını gördükleri için bizleri örnek alırlar. Evde sokakta misafirlikte sürekli bizimle vakit geçirdiklerinden davranışlarımızı örnek alırlar. Davranışlarımızın tutarlı ve samimi olması gerekiyor ki çocuğumuz bizi örnek alarak hayatta sağlıklı bir şekilde ilerlesin. Çocuklarımız, bizim tutarsız davranışlarımızı gördüklerinde bizi artık çok ciddi bir şekilde dinlemezler. Yapmış gibi davranıp kendilerine arkadaşlarını veya başka insanları örnek alırlar. Çok dikkat etmeli ve onlara güzel örnek olmalıyız. Kendimiz bir şeyler yapıyor (sigara içmek, televizyon izlemek, telefonda oyun oynamak...gibi) ve çocuğumuzdan yapmamasını istiyorsak, çocuğumuz bu çelişkili durumu fark edecek ve uygulamayacaktır.

3 Birlikte Kitap Okuyun

Birlikte kitap okuma tüm aile bireyleri için güzel bir etkinlik ve ilk adım olabilir. Baba televizyon izlerken çocuğunun kitap okumasını istemesi ocuk açısından tutarsız bir davranış olarak algılanıyor. Eğer ebeveynler olarak kitap okumaya başlarsanız çocuğunuzun kitap okumaya daha istekli olduğunu fark edeceksiniz. Eğer okuma yazma bilmiyorsanız çocuğunuzun her akşam size 40 dakika sesli bir şekilde kitap okumasını isteyebilirsiniz. Bizler bir hafta sonra kitap okumayı bırakırsak elbette çocuklarımız da ilerleme sağlamayabiliriz. Kendimiz o sabrı, örnekliği göstereceğiz ki çocuklarımız da bizlere bakarak hayata daha güçlü bireyler olarak hazırlansınlar.

4

Çok Sık Eleştirmeyin

Çocuğunuza ne kadar kötü bir çocuk olduğunu söylemek yerine, neyi yanlış yaptığını belirleyin ve bu davranışı eleştirin.

Çocuklarımız bazen çok küçük hatlar yanlışlar yapabilirler. Çocuk olduklarını göz önünde bulundurmalıyız. Çok sık bir şekilde eleştirmemeliyiz. Özgüvenlerini zedelersek birçok durumda kendilerini çaresiz ve işe yaramaz hissederler ve mücadele etmeyi bırakırlar. “Zaten annem sen işe yaramazsın diyor” “ benden bir cacık olmaz” gibi duygulara kapılarak yapabilecekleri kolay işleri bile yapamamaya başlarlar. Bir bardak mı kırdılar, elbisesi mi yırtıldı, düşüp ayağını mı incitti, bu tür durumlarda çocuk olduklarını göz önüne alarak ‘olabilir’ diye düşünmek ve daha dikkatli olması gerektiğini söylemek daha sağlıklı olur.

5 Tehdit Etmeyin ve Kimse ile Kıyaslamayın

Bazen istemeden de olsa onları tehdit edebiliyoruz. ‘Ben artık senin annen değilim’ gibi bir cümle sizin için basit olabilir ama çocuklar için çok büyük bir olay olarak algılanır. Sizin şaka yaptığınızı anlasalar bile bu duyguyu unutmaları uzun sürebilir. Çocuğunuz ödevlerini yapması için veya herhangi başka bir durumda tehdit etmek onlar için durumun daha da kötüye gitmesine sebep olabilir. Çocuğunuz başka çocuklar ile kıyaslayarak ders başarılarının yükseleceğini düşünmeniz büyük bir yanılığdır. Çocuklar bu tür durumlarda kıyasladığınız kişiden nefret etmeye başlar ve onu kıskanır sadece. Ondan daha çalışkan olmayı düşünmezler. Her çocuk farklı yeteneklere sahiptir. Çocuğunuzun desteklemeli ve kimse ile karşılaştırmamalısınız. Çocuğunuzun yetenekli olduğu alanlara yönlendirmeli ve desteklemelisiniz.

6

Onlara Güvendiğinizi Gösterin

Çocuklar doğdukları andan itibaren sevgi duygusu ile birlikte güven duygusunu da ararlar. Eğer çocuğunuza güvenmediğinizi sürekli dile getirirseniz çocuğunuz hayal kırıklığı yaşayabilir. Çocuğunuzun güvendiğinizi hissettirmeniz gerekir. Birçok çocuk ailelerin kendilerinden bir beklentisi olmadığını hissedip herhangi bir adım atmaz. Sana güveniyorum, şimdi yapamadıysan ilerde yapacaksın gibi söylemlerinizi onu daha iyi motive edecektir. Olumsuz ifadeler kullanarak olumlu bir sonuç elde etmek çok mantıklı değildir. Olumlu söylemlerle onu daha ileriye taşıyabilirsiniz.

7 Sorumluluk Verin

Çocuğunuza kendi seviyesine göre sorumluluklar verin. Dikkat etmeniz gereken husus büyük sorumluluklar vermemek. Büyük işler verirseniz o işin üstesinden gelmeyebilir ve özgüven eksikliği yaşayabilir. Fakat yaşına uygun işler vermeniz, kendilerine güvenmelerine ve bir şeyler başarabilme duygusunu yaşamalarını sağlar. Sorumluluk duygusu çocuğun özgüven kazanmasını sağlar. Küçük sorumluluklardan başlayarak (ekmek almak gibi, sofrayı toplamak...), yapabildikçe farklı sorumluluklar vermeye devam edin.

8 Televizyon, Telefon, Tablet ve Bilgisayarı Kontrolünüzde Kullanmalarını Sağlayın

Ülkemiz televizyon izleme konusunda maalesef Avrupa ülkeleri arasında ilk sıralarda yer almaktadır. Bunun en büyük sorumlusu elbette anne babalardır. Çoğu annenin ve babanın her akşam izledikleri dizileri, eğlence programları olması çocuklarına kötü anlamda örnek olmalarına sebep olmaktadır. Çocuğunuza gidip diğer odada ders çalış diyerek kendiniz televizyon izliyorsanız, çocuğunuzdan derslerinde ilerlemesini bekleyemezsiniz. Siz içerde maç izlerken çocuk gidip diğer odada ders çalışırken aklının maça olacağını düşünmelisiniz. Televizyonu kapatarak yanınızda ders çalışması daha verimli ders çalışmasını sağlayacaktır. Eğer siz izlememeyi başarabilirseniz çocuğunuz da ders çalışmayı başarabilecektir. Haftada bazı günler televizyonu hiç açmama günleri ilan edebilirsiniz. O günlerde çocuk televizyonun asla açılmayacağını bilerek dikkatini daha iyi derslerine verebilir. Çocuklarımızın geleceğini ekranlarda karartmamalarını sağlayabilmeliyiz. Her istediği kitabı aldım diyerek sorumluluğu üstümüzden atmamalıyız. Ya da harçlığını vererek işimizin bittiğini zannetmemeliyiz.

9

Okula Gidip Mutlaka Durumunu Öğrenin

Eğitimde veli desteği her zaman olumlu sonuçlar doğurur. Çocuğunuzun durumunu en az ayda bir kere gidip okul ortamında öğrenmeliyiz. Bir yıl boyunca sadece bir kere veya hiç gitmeyerek, sene sonunda çocuğunuzun durumunun olumsuz olduğunu öğrendiğinizde şaşırmanız gerekiyor. Çocuk sizi okulda gördüğünde kendisini daha değerli ve önemli hissedecektir. Hiç zamanınız olmaması demek diğer işlere veya insanlara zaman ayırıp çocuğunuza hiç zaman ayırmadığınız anlamına gelecektir ve çocuk bunu hissedecektir. Benim hiç değerim yokmuş hissine kapılacaktır. Toplantıdan toplantıya okula gitmek çocuğun ders başarısını iletmez. Çocuğunuzun ders başarısı iyi olduğunda da gitmeye devam ederek ona her zaman destek olmalısınız. Hiçbir iş ve eylem sizin çocuğunuzun geleceğinden daha önemli değildir. Ayda bir kere de olsa okula gitmek için çabalamalısınız.

10

Sevginizi Hissedersinler. Bazen Bunu Dile Getirin

Çocuklarımızı sevdiğimizi göstermek onların ruh dünyasında çok olumlu gelişmelere yol açacaktır. Çocuklar sevginizi hissettiklerinde birçok sorun ile baş edebilecek güce sahip olabilirler. Çocuklarımızı seviyoruz fakat bazen bunu dile getirmeyi, hissettirmeyi unutuyoruz. Çocuğunuz okuldan geldiğinde ona durduk yere sarılın, öpün. Hiçbir sebep yokken "seni seviyorum" deyin. Sevginizi sık sık dile getirerek ve sarılarak daha güçlü bir birey olacağını fark edeceksiniz. Bayramdan bayrama öptüğümüz çocuğumuz bizlerden çekinerek büyüyecektir. Onlara sık sık sarılmanız duygusal olarak birçok sorun ile baş etmelerini sağlayacaktır. Birçok anne babanın bundan uzak durduğunu fark etmekteyiz. Daha dikkatli olmalı ve çocuklarımızı sevgi dolu bir aile ortamında büyütmeliyiz.

Emrah KAR

Psikolojik Danışman/Rehber Öğretmen

KAYNAKÇA

- Atalay,Z .Şefkat (2019). İstanbul: İnkılap Yayıncılık
- Gilbert, P.(2005). Compassion and cuelty: A biopsychosocial approach. In P Gilbert (Ed.)Compassion: Conceptalisations, research and use in psychotherapy (pp.9-74).London:n Routledge
- Baer, R.A (2014) . Practising happiness. London: Robinson
- Neff, K.D.(2003. Development and vallidation of a scale to measure self- compassion. Self and Identity, 2,223-250
- Germer, C.K.(2009). The mindful path to self-compassion : Freeing yourself from destructive thoughts and emotions. Guilford Press.
- Gilbert, P. (2005). Compassion and cruelty: A bipsychosocial approach. In P. Gilbert (Ed.) Compassion : Conceptualisations, research and use in psychotherapy (pp.9-74). London:Routledge)
- Yaşar, V.,Yaşar,S. (2010). Okul Çağındaki Çocuklarda Görülen Okul Korkusu.Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim, S. 126-127.
- Bahalı, K., Tahiroğlu, A.Y. (2010). Okul Reddi: Klinik Özellikler, Tanı ve Tedavi. Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar.2(3):362-383.
- Büküşoğlu, N ., Aysan, F.Erermiş, S. (2011). Okul Fobisi Olan Çocukların Davranışsal Özellikleri, Annelerinin Ruhsal Belirti Düzeyleri ve Aile Fonksiyonlarının İncelenmesi. Ege Tıp Dergisi 40 (2): 99 - 104.

ZİHİNSEL ENGELİ BİREYLERLERDE EĞİTİM ÖĞRETİM SÜRECİ

ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİ EĞİTİMİ :

0- 36 aylık özel eğitim ihtiyacı olan çocuklar için erken çocukluk dönemi eğitim hizmetleri il/ilçe özel eğitim hizmetleri kurul kararı ile özel eğitim okulları, okul öncesi eğitim kurumları, bünyesinde ana sınıfı bulunan eğitim kurumları ile çocuğun gereksinimleri ek bir yetersizliği olup olmadığı ve ailenin ihtiyaçlarına göre evlerde de yürütülür.

Eğitim faaliyetleri her bir çocuk için haftada iki gün, her biri 40 dakikalık eğitim saati olmak üzere ikişer eğitim saati olacak şekilde, okulun ders saatleri içinde veya dışında ihtiyaç hâlinde hafta sonu da planlanabilir

DİKKAT: 37-66 ay arasındaki zihinsel yetersizliği olan çocukların okul öncesi eğitimi zorunludur.

Okul öncesi eğitim 37-66 ay arasındaki çocukları kapsar. 37-66 ay arasındaki zihinsel yetersizliği olan çocukların eğitimlerini öncelikle okul öncesi eğitim kurumlarında kaynaştırma uygulamaları kapsamında yetersizliği olmayan akranları ile aynı sınıfta sürdürmeleri esastır. Ancak kaynaştırma yoluyla eğitimlerini sürdüremeyen bu yaş kapsamındaki çocuklar için özel eğitim anaokulu ve ilkokul kademesinde eğitim veren özel eğitim okulları, bağımsız anaokulları ve diğer ilkokullar bünyesinde özel eğitim ana sınıfı da açılabilir.

Kaynaştırma/Bütünleştirme Yoluyla Eğitim Uygulamaları:

Kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim uygulamaları, zihinsel yetersizliği olan çocuklar eğitimlerini, destek eğitim hizmetleri de sağlanarak olağan gelişim gösteren akranları ile birlikte resmî ve özel; okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve yaygın eğitim kurumlarında sürdürmeleri esasına dayanan özel eğitim uygulamalarıdır. Zihinsel yetersizliği olan çocuklar kaynaştırma/bütünleştirme düzenlemesinde eğitimlerini olağan gelişim gösteren akranları ile birlikte aynı sınıfta tam zamanlı sürdürebilecekleri gibi özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı olarak da sürdürebilirler.

Özel Eğitim Okul ve Kurumları:

Zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitimlerini sürdürmeleri esas olmakla birlikte; hafif düzeyde zihinsel yetersizliği olan çocuklar için gündüzlü özel eğitim ilkokulları ve özel eğitim ortaokulları aracılığıyla bu çocukların eğitime erişimleri sağlanmaktadır. Gereksinimlerinden dolayı ilköğretim kurumlarında uygulanan programları takip edemeyecek durumdaki orta veya ağır düzeydeki zihinsel yetersizliği olan çocuklar için gündüzlü özel eğitim uygulama okulları açılmaktadır.

OLASI PROBLEMLER VE BAŞ ETME YOLLARI

Değerli ebeveynler, çocuğunuzun sergilediği problem davranışlarını nasıl açıklıyorsunuz? Normal gelişim gösteren çocuklarda olduğu gibi özel gereksinimli çocuklarımız da bazı problem davranışlar sergileyebilirler; elini ağzına alma, yemek yememe, bağırma, ağlama, kendine zarar verme, başkasına zarar verme gibi pek çok davranış sergiliyor olabilirler. Bu davranışlar, farklı süre ve yoğunlukta olduğunda problem davranış hâline gelebilir. Bir davranışın problem davranış olup olmadığına aşağıdaki soruları sorarak karar verebiliriz:

- Davranış çocuğuma ya da çevresine zarar veriyor mu?
- Çocuğumun ya da diğerlerinin öğrenmesini olumsuz etkiliyor mu?
- Davranış başka problemlerin ya da duygusal tepkilerin ortaya çıkmasına neden oluyor mu?
- Çocuğumun sosyal çevreden uzaklaşmasına yol açıyor mu?
- Davranış, yoğunluk, sıklık ve süre bakımından yaşadığı çevrenin normlarının/normalinin dışında mı?
- Eğer en az bir soruya cevabınız evet ise çocuğunuzun sergilediği davranış bir problem davranıştır.

Çocuğa Karşı Tutumumuz Nasıl Olmalı :

• Davranışlarımızda kendi içimizde tutarlı mıyız? Çocuklara “o anki” ruh hâlimize göre davranabiliyoruz. Farklı zamanlarda farklı tepkiler verebiliyoruz. Bu durum çocukların olumsuz davranışlar edinmesine neden olabiliyor. Kararlı davranmak çok önemlidir. “Hayır”lar, “Evet” olabiliyor. “Evet”ler “Hayır” a dönebiliyor. Dikkat etmeliyiz. Hayır ifadesini dikkatli kullanmalıyız, ama mutlaka kullanmalıyız. Hayır dediğimizde de “Evet”e dönüştürmemeliyiz. Örneğin çocuğun istediği bir şeye hayır dediysen o şeyi yapmamalıyız. Eğer biraz ağladığında yapmayıp daha da fazla ağladığında yaparsak çocuğa sen ağla, ağlamanın şiddetini artır, ben senin istediği alırım, istediğini almamın yolu senin ağlamanın şiddetli olması.” mesajını göndeririz ve yönetsel olarak zayıf hâle geliriz.

• Ebeveyn olarak iş birliği içinde olmalıyız. Birbirimizi suçlayarak, çocuğa karşı davranışlarımızda ebeveynler arasında tutarlı olmayarak çocuklarımıza uygun davranışları edindirebilmemiz mümkün değil. Yetersizliğin getirdiği güçlüklerle ilgili konularda çoğunlukla sorumluluğu annelerimize yükleyebiliyoruz. Sorumluluklar konusunda daha fazla iş birliği içinde olmalıyız.

Kaynakça: ORGM ZİHİNSEL YETERSİZLİĞİ OLAN BİREYLER “ Aileler için Rehber kitapçık”

ŞULE ŞENSOY
ÖZEL EĞİTİM ÖĞRETMENİ

ÖZEL ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ

Daha önceki sayımızda öğrenme güçlüğü'nün tanımı, sınıflandırması ve yaygınlık konularına açıklık getirmeye çalışmıştık. Bu sayımızda öğrenme güçlüğü'nün nedenleri, özellikleri, tanılama süreçlerini anlatmaya çalışacağım. Bir sonraki sayımızda da eğitim öğretim süreçleri, yaşana problemler ve yasal haklar konularını anlatmaya çalışacağım.

ÖZEL ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜNÜN NEDENLERİ

Bir şeyin neden ve sebeplerini bilirsek o şeyi tanımlamak ve sebep olduğu durumları ortadan kaldırmak o şey hakkında çözüm üretmek işimizi kolaylaştıracaktır. Özel öğrenme güçlüğü'nün (ÖÖG) nedenleri de ebeveynler ve öğretmenler tarafından merak edilmektedir. Yapılan araştırmalar özel öğrenme güçlüğü'nün nedenlerinin kesin olarak belirlenemeyeceğini ancak araştırmalar çeşitli muhtemel nedenleri belirtmektedir. Bu muhtemel nedenler şöyle sıralanabilir:

***Nörolojik Kaynaklı Problemler:** Yapılan araştırmalar özel öğrenme güçlüğü olan bazı çocukların beyin yapısının veya beyin işleyişinin tipik gelişim gösteren akranlarından farklı olduğunu ortaya koymuştur. Fakat unutulmamalıdır ki bu durum her özel öğrenme güçlüğü olan çocuk için geçerli değildir. Çünkü özel öğrenme güçlüğü'nün nedenleri daha çeşitli ve karmaşıktır.

***Kalıtım:** Özel öğrenme güçlüğü'nün muhtemel nedenlerinden biri de kalıttır. Özel öğrenme güçlüğü olan çocukların yaklaşık %40'ında ailesel kalıtımın etkisi olduğunu genetik araştırmalar ortaya koymaktadır. Ama bu durum özel öğrenme güçlüğü olan ebeveynlerin çocuklarında da mutlaka özel öğrenme güçlüğü görüleceği anlamına gelmemektedir. Sadece ailede ÖÖG geçmişi olması çocuklarda da görülme riskini artırmaktadır. Bazı durumlarda ailenin kalıtsal özelliklerinden ziyade aile ortamı çocukları olumsuz etkilemektedir.

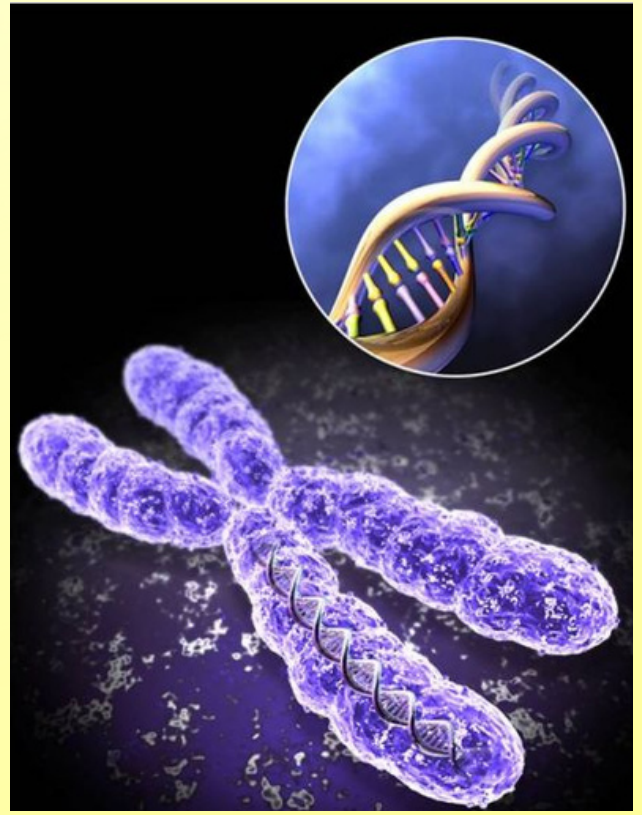
***Biyokimyasal Anormallikler:** Beynin çalışmasında nöronlar arası elektrik uyarılarını kontrol etme ve serbest bırakma süreçlerinde kimyasalların çok önemli rolleri bulunmaktadır. Dolayısıyla biyokimyasal maddelerin eksikliği ya da fazlalığı beyinde anormal elektriksel tepkilere neden olabilmektedir. Madde bağımlılığı olan bireylerin ortaya koydukları anormal davranışların sebebi bu maddelerin beyne etkisine örnek gösterilebilir. Alkolün etkisiyle sarhoş olan bir bireyin dengeli yürüyememesi biyokimyasal anormalliklerin beyne etkisindedir. Araştırmalar kimyasallarla hiperaktivite ve öğrenme problemleri arasında bir çeşit bağlantı olduğunu ortaya koymuştur.

***Beslenme Yetersizliği:** Çocuklarda görülen beslenme yetersizliği duyu arası becerilere zarar vermekte ve gelişimsel geriliğe neden olmaktadır. Dolayısıyla öğrenme ile ilgili beceriler olumsuz etkilenmektedir. Ayrıca belirli gıdalara, gıda katkı maddelerine ve gıda boyalarına karşı alerji ve çevresel alerjiler bazı öğrenme güçlüklerine sebep olabilmektedir.

*Gebelik Süresince Gelişen

Komplikasyonlar: Bebeğin anormal doğum pozisyonu, oksijen yetersizliği veya kanda bulunan biyokimyasallar gibi nörolojik sisteme zarar veren doğum anında oluşabilecek olumsuz durumlar belirtilmektedir. Ayrıca annenin doğum öncesi dönemde zararlı madde kullanımı bebeğin gelişimini olumsuz etkileyebilmekte ve çocukta özel öğrenme güçlüğü dâhil birçok probleme neden olabilmektedir. Yapılan araştırmalar gebelik döneminde sigara, alkol veya uyuşturucu madde kullanımının anne karnındaki bebeğe zararlı etkileri olduğunu ortaya koymaktadır.

***Çevresel Etmenler:** Çevrede bulunan zehirli maddeler, travmalar, düşük sosyo-ekonomik seviye yoksulluk özel öğrenme güçlüğüne sebep olabilmektedir. Bunun yanı sıra okullarda sunulan eğitimin kalitesi, öğretme süreci ile ilgili problem yaşayan öğretmenler ve uygun olmayan eğitim çocuklarda öğrenme sorunlarının artmasına neden olabilmektedir.

Yukarıda saydığımız nedenler özel öğrenme güçlüğü'nün muhtemel sebepleri olduğu unutulmamalıdır. Aileler ve öğretmenler özel öğrenme güçlüğü olan çocuklarla çalışırken bu çocuklara yönelik önyargılı davranmamalı ve varsayımlarda bulunmamalıdır. Özel öğrenme güçlüğü olan çocuklarla çalışırken farklı yöntemlerin bir araya getirildiği çok disiplinli bir yaklaşımın tercih edilmesinin ve uzmandan destek alınmasının gerektiği unutulmamalıdır. Bu çocuklarla çalışırken en önemli nokta onların öğrenme zorluklarını aşabileceği yol ve yöntemleri belirlemek ve çocukların ilerlemesi için destek sağlamaktır.

ÖZEL ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ OLAN ÇOCUKLARIN ÖZELLİKLERİ

Özel öğrenme güçlüğü olan çocukların hepsi aynı özellikleri göstermezler. Birbirinden farklı özellik göstermelerinin sebebi çeşitli alanlarda farklı güçlük yaşamalarıdır. Örneğin özel öğrenme güçlüğü yaşayan bir çocuk okuma güçlüğü yaşarken bir diğer öğrenme güçlüğü olan çocuk matematik alanında zorluk yaşayabilmektedir. Ayrıca özel öğrenme güçlüğü olan çocukların yaşadıkları öğrenme sorunları hafif, orta ve ağır düzeyde görülebilmektedir. Buna bağlı olarak çocukların yaşadıkları sorunlarla başa çıkma yöntemleri ve yaklaşımları da farklılık gösterebilmektedir. Öğrenme güçlüğü olan bazı çocuklar yaşadıkları sorunlarla başa çıkma yöntemlerini geliştirerek özel öğrenme güçlüğü özelliklerini düşük seviyede sergilerken, bazı çocuklar ise basit akademik etkinliklerde bile zorluk yaşamakta ve bu güçlük yaşamı boyu sürebilmektedir.

Özel öğrenme güçlüğü çocukların kendine özgü herhangi ortak bir fiziki özellikleri yoktur. Çoğu öğrenme güçlüğü olan çocuk en az bir alanda akademik güçlük yaşama, dil ve konuşma problemleri sergileme ve dikkat eksikliği ile hiperaktivite bozukluğu yaşama gibi çeşitli genel özellikler gösterebilmektedir. Aileler ve öğretmenler özel öğrenme güçlüğü olan çocuklarda çeşitli özellikler gözlemleyebilmektedir:

Dikkat Eksikliği: Özel öğrenme güçlüğü olan çocuklarda dikkat eksikliğinin görülme sıklığı %50 ve üzerindedir. Özel öğrenme güçlüğü olan çocuklarda dikkat konusunda kısa bir zaman diliminden daha fazla dikkatini sürdürememe, gün içinde sık sık hayallere dalma ve dikkati dağılmaya çok yatkın olma gibi davranışlar gözlemlenmektedir. Bu çocuklarda bellek problemleri de gözlenmektedir. Yetişkinler 'Anlattıklarım bir kulağından giriyor diğer kulağından çıkıyor' söylemi bu duruma iyi bir örnektir. Bu çocuklar bilgiyi akılda tutma, okudukları veya dinledikleri bilgiyi tekrarlamada, çoklu yönergeleri takip etmede ciddi güçlük yaşamaktadır. Bu çocukların hatırlama ile ilgili stratejileri kazanmaları bellek problemleri ile baş etmelerine yardımcı olabilmektedir.

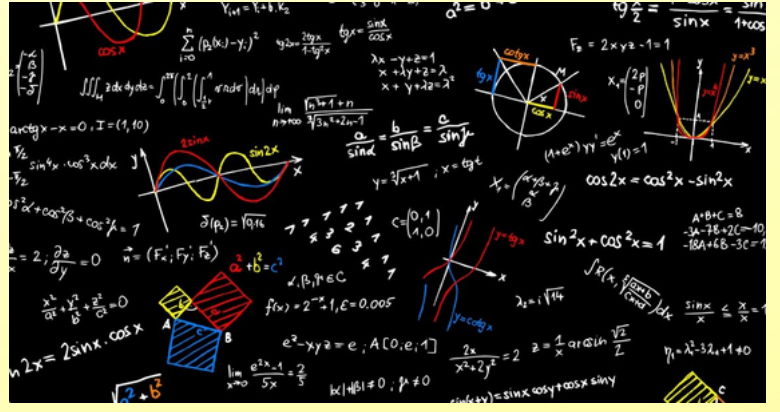

Sosyal- duygusal Problemler: Bu çocukların küçük yaşlardan itibaren akranları tarafından dışlanması ve öz benlik algılarında yaşanan sorunlar sosyal-duygusal problemler yaşama risklerini artırmaktadır. Bu çocuklar genellikle sosyal farkındalık konusunda zorlanmakta ve sosyal ipuçlarını yanlış okuma, başkalarının duygularını yanlış yorumlama, başkalarını rahatsız ettiğinin farkına varamama, davranışlarının başkalarının üzerindeki etkilerini anlamama, başkalarının bakış açısından bakamama gibi sosyal ilişkileri olumsuz yönde etkileyen davranışlar sergileyebilmektedirler.

Algısal Problemler: Algı çocukların görme veya işitme keskinliği ile ilgili değil çocuğun gördüğünü ve duyduğunu nasıl yorumladığıyla ilgilidir. Görsel algı problemi yaşayan özel öğrenme güçlüğü olan bir çocuk okuduğu metinde yazılı olan m-i-s harflerini kusursuz bir şekilde görmesine rağmen beyni o sözcüğü s-i-m olarak yorumlayıp seslendirebilmektedir. Bunun yanı sıra işitsel algı problemi yaşayan özel öğrenme güçlüğü olan bir çocuk kendisine yönelik yapılan konuşmalarda söylenen "Salı" sözcüğünü "çalı" ya da "hasta" sözcüğünü "pasta" olarak anlayabilmektedir.

Şimdiye kadar açıkladığımız genel özellikler uzmanlara ve ailelere özel öğrenme güçlüğü olma riski konusunda ipucu verebilmektedir. Fakat bir çocuğa bahsi geçen özelliklerinden birini ya da bazılarını sergiliyor diye özel öğrenme tanısı verilmemelidir. Aileler ve uzmanlar çocukların sergiledikleri bu özelliklerin farkında olmalı ve erken müdahale kapsamında çocukların gelişimlerini desteklemek için uygun desteklere(dil konuşma terapisti, ergoterapist, fizyoterapist, psikolog vb.) erişmeye çalışmalıdır.

Özel öğrenme güçlüğü olan çocukların genel özelliklerinden en belirginini akademik güçlüklerdir ve bu çocuklar akademik açıdan benzer özellik sergileyebilmektedir. Özel öğrenme güçlüğü olan çocuklar çeşitli akademik alanlarda güçlük yaşayabilmektedirler. Bu güçlükler ilkokulun ilk yıllarından itibaren başlamakta ve çocukların potansiyelleriyle akademik performansları arasında büyük bir tutarsızlık gözlenmektedir. Bu çocuklar genellikle okuma, yazma ve matematik alanlarında akademik problemler yaşamaktadır. Özel öğrenme güçlüğü olan çocukların bazıları sadece tek bir akademik alanda zorlanırken bazıları iki ya da üç alanda da problem yaşayabilmektedir.

Okuma Güçlükleri: Özel öğrenme güçlüğü olan çocuklar en yaygın olarak okuma güçlükleri yaşamaktadır. Bu çocukların büyük çoğunluğu (%60-%90) yaşadıkları okuma güçlüklerinden dolayı özel öğrenme tanısı almaktadır. Bu nedenle özel öğrenme güçlüğü yerine dileksi (okuma güçlükleri) kavramının da sıklıkla kullanıldığını görmekteyiz. Özel öğrenme güçlüğü olan çocukların yaşadıkları okuma güçlüklerinin temel nedeni olarak dil becerilerindeki yetersizlikler belirtilmektedir. Bu çocukların en sık yaşadıkları okuma güçlükleri sesli okuma, okuduğunu anlama, kelime tanıma ve okuma alışkanlıkları ile ilgilidir.

Matematik Güçlükler: Bu çocuklar matematiksel hesaplamaların yanı sıra matematiksel mantıkla ilgili güçlükler de yaşamaktadır. Bunun yanı sıra özel öğrenme güçlüğü olan çocuklar matematiksel düşünme konusunda zorlanmaktadır. Diskalkuli matematiksel düşünme ve hesaplama becerilerinde yaşanan güçlükleri ifade etmektedir. Bu çocuklarda rakamlarla veya temel kavramlarla ilgili gözlenen güçlükler erken dönemden itibaren ortaya çıkmaktadır. Ayrıca özel öğrenme güçlüğü olan çocuklar ilerleyen sınıflarda genellikle muhakeme becerisi ile ilgili problemler de yaşamaktadır. Bu çocuklar matematik alanında yaşadıkları güçlüklerden dolayı akademik hayatlarında önemli engellerle karşılaşabilmektedir.

Yazma Güçlükleri: Yazma becerisi yazmanın mekanik boyutunun (kalem tutma, güzel yazma vb.) yanı sıra yazılı ifade boyutunu da içermektedir. Yazma el-göz koordinasyonu, dil becerileri ile kavramsal becerilerin bir araya gelerek ortaya çıktığı karmaşık bir beceridir. Bu nedenle çocuklarda yazılı ifade becerisi en son gelişen becerilerdendir. Yazılı ifade konusunda yaşanan problemlerin olumsuz etkisi sınıf seviyesi ilerledikçe artmaktadır.

Yazma güçlüğü yaşayan çocuklar yazmaya başlamakta problem yaşamakta, yazmanın mekanik boyutu ile ilgili ciddi güçlükler yaşamakta, yazma akıcılığı akranlarından oldukça geride olmakta, sözcükleri doğru ve okunaklı bir şekilde yazıya dökmekte zorlanmakta ve bir metin yazması istendiğinde oldukça kısa yazmaktadır.

Özel öğrenme güçlüğü olan çocukların genel özelliklerini ve öğrenme stillerini bilmek bu çocukların akademik başarılarını, sosyal becerilerini ve öz benlik algılarını destekleme sürecinde etkili sonuçlar elde etmeye yardımcı olabilecektir.

NOT: Özel öğrenme güçlüğü olan çocukların özellikleri ile ilgili daha detaylı bilgi edinmek için "Melekoğlu, M.A. ve SAK, U. [Editörler] (2019). Öğrenme güçlüğü ve özel yetenek. Ankara. Pegem Akademi" kitabını inceleyebilirsiniz.

TANILAMA SÜREÇLERİ

Özel öğrenme güçlüğü tıbbi bir tanıdır. Tıbbi tanıdan sonra eğitsel değerlendirme ve tanılmasının yapılması, gereksinimlerinin belirlenmesi önemlidir. Dolayısıyla tıbbi tanının yanı sıra mutlaka eğitsel değerlendirmeye ve tanılamaya göre bu çocukların eğitim hayatları planlanmalıdır.

Tıbbi Tanı

Özel öğrenme güçlüğü tıbbi bir tanıdır ve Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları alanında uzman doktorlar tarafından yapılan değerlendirmeler sonucunda sağlık kurulları tarafından verilmektedir. Ülkemizde özel öğrenme güçlüğü olan çocukların tıbbi tanılama süreci hastanelerde ilgili uzman doktorlarca yapılmaktadır. Genel olarak tüm özel gereksinimli bireylerle ilgili değerlendirme çalışmalarında, sınıflandırma sistemi olarak Çocuklar İçin İşlevsellik Yetiyitimi ve Sağlığın Uluslararası Sınıflandırması (ICF-CY) temel alınmaktadır. Birden fazla uzmanlık dalını ilgilendiren gereksinim tespitinde Kurul, en az dört hekim uzman hekim, Kurul başkanı ve Çocuklar İçin Özel Gereksinim Raporu(ÇÖZGER) yetkili hekim olmak üzere en az altı daimi üyeden oluşmaktadır. Değerlendirmeler sonucunda kurulda yer alan uzmanlar başvuran bireyin özel gereksinimi olup olmadığını ve eğer varsa hangi düzeyde olduğunu belirler. ÇÖZGER’de özel gereksinimi olduğu belirtilen bireyler rehberlik ve araştırma merkezlerine (RAM) başvurarak eğitsel değerlendirme ve tanılama sürecini başlatabilmektedir. ÇÖZGER’in belirli bir geçerlilik süresi vardır ve raporda bu süre belirtilmektedir.

Özel öğrenme güçlüğü olan çocukların tıbbi tanı alması özel eğitim hizmetlerinden faydalanması için yeterli değildir. Tıbbi tanıdan sonra mutlaka eğitsel değerlendirme ve tanılması yapılmalıdır.

Eğitsel Değerlendirme ve Tanılama

Özel öğrenme güçlüğü olan çocukların özel eğitim gereksinimi Rehberlik ve Araştırma Merkezleri (RAM) tarafından gerçekleştirilen değerlendirmelerden sonra belirlenebilmektedir. Fakat özel öğrenme güçlüğü olduğundan şüphelenilen bir çocuk için eğitsel tarama ve değerlendirmeler çocuğun kendi okulunda ve kendi öğretmenleri tarafından başlatılmalıdır. Okulda akademik alanlarda güçlükler yaşayan çocukların özel eğitim ihtiyacı olup olmadığını belirleme sürecine başlamadan önce öğretmenler ve uzmanlar bazı ön işlemler gerçekleştirmelidir. Bu ön işlemlerde öncelikli hedef, çalışmadığından dolayı başarısız olan çocuk ile gerçekten özel öğrenme güçlüğü olma riski olan çocuğu ayırabilmektir. Ayrıca diğer bir hedef ise özel eğitim ihtiyacının değerlendirilmesi gibi uzun ve masraflı bir sürece gerçekten böyle bir değerlendirmeye gereksinimi olan çocukları sokmaktır.

Okulda bir çocuk akademik anlamda başarısızlık yaşamaya başladığında önce öğretmenler bu çocuğun başarıyı yakalayabilmesine yönelik girişimlerde bulunmalıdır. Siz ebeveynler olarak çocuğunuzda özel öğrenme güçlüğü olduğundan şüpheleniyorsanız öncelikle çocuğunuzun sınıf öğretmeni ile iletişime geçiniz. Sınıf öğretmeni ve okul rehber öğretmeni ile görüşüp endişelerinizi paylaşabilirsiniz. Görüşmeler sonunda yapılabilecekler konusunda ortak kararlar alabilirsiniz. Öğretmenler, ebeveynlerle birlikte hareket ettiğinde çocuğunuza daha etkili bir şekilde faydalı olabilmektedir. Bu kapsamda öğretmenler öğrenciyle görüşme gerçekleştirebilir, ek yardım sağlayabilir, ödevleri basitleştirebilir, aile ile görüşebilir, akran desteği sağlayabilir. Öğretmenin bu çabaları etkili olmazsa çocuğun durumu daha detaylı bir şekilde ele alınmalıdır. Daha detaylı eğitsel değerlendirme ve tanılama ise RAM'lar tarafından gerçekleştirilip çocuğun özel eğitim ihtiyacı olup olmadığı belirlenmelidir. Özel öğrenme güçlüğü ile ilgili eğitsel değerlendirme ve tanılama il merkezlerinde bazı ilçelerde bulunan RAM'larda gerçekleşmektedir. Eğitsel değerlendirme ve tanılama sürecini başlatmak için RAM'lardan bireysel değerlendirme randevusu alınmalıdır.

RAM'da yapılan değerlendirme sonucunda tanı alan bireylere Özel Eğitim ve Değerlendirme Kurulu Raporu verilmektedir. Bu raporda çocuğun eğitsel değerlendirme ve tanı bilgileri ile önerilen özel eğitim hizmeti gibi bilgiler yer almaktadır. Özel öğrenme güçlüğü olan çocukların tanılanma ve eğitsel değerlendirme süreçleri uzmanlar tarafından gerçekleştirilmekle birlikte bu sürece ebeveyn katılımı da çok önemlidir. Ebeveynler çocuklarını en iyi tanıyanlardır. Öğretmenler ve uzmanlar çocuğun doğumu, gelişimi, geçirdiği hastalıklar, okula başlama süreci, tanılanma süreci, çocuğun ve ailenin yaşadığı sorunlar, çocuğun ilgi alanları, hoşlandığı ve hoşlanmadığı durumlar, güçlü ve zayıf yönleri gibi konularda en doğru bilgiyi ebeveynlerden alabilir. Ayrıca ebeveynler eğitim sürecine aktif katılıp destek olduklarında çocuklarının performanslarında olumlu gelişmeler ortaya çıkmaktadır.

NOT: Yazı dizimiz özel öğrenme güçlüğü olan çocukların eğitim öğretim süreçleri, problemlerle baş etme yolları, yasal hakları konularıyla devam edecektir.

Kaynaklar

Melekoğlu, M. A. (2019). Özel öğrenme güçlüğüne giriş. M. A. Melekoğlu & O. Çakıroğlu (Ed.), Özel öğrenme güçlüğü olan çocuklar içinde (s. 1 – 33). Ankara: Vize Akademik.

Melekoğlu, M. A. (2019). Özel öğrenme güçlüğünün nedenleri ve özellikleri. M. A. Melekoğlu & U. Sak (Ed.), Öğrenme güçlüğü ve özel yetenek içinde (s. 23 –52). Ankara: Pegem Akademi.

Görgün, B. (2019). Özel öğrenme güçlüğünün tanılanması. M. A. Melekoğlu & U. Sak (Ed.), Öğrenme güçlüğü ve özel yetenek içinde (s. 53 – 76). Ankara: Pegem Akademi.

Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü Özel Öğrenme Güçlüğü Olan Bireyler.

M. Halit TURAN
Özel Eğitim Öğretmeni

DİL VE KONUŞMA BOZUKLUĞU

Bireylerin yaşadığı her süreç, farklı gelişim aşamalarından geçmektedir. Bazı süreçlerde ise aksamalarla karşılaşmaktadır. Konuşmamızı sağlayan dil de bu aksamalardan üzerine düşen payı almış bulunmaktadır. İletişim kurmak bilindiği üzere hepimizin ihtiyacıdır. İnsan sosyal bir varlık olarak her zaman kendini ifade etmek ister. Bazı insanlar için bu ihtiyaç kolayca karşılanabilirken bazı insanlar da kendini ifade etmek için ekstra bir çaba göstermek zorunda kalır. Daha önceki sayımızda da ele aldığımız dil ve konuşma bozukluklarının devamı niteliğindeki bu yazımız, sık karşılaştığımız diğer dil ve konuşma bozukluklarına değinmek amacıyla sizlere sunulmuştur. Buyurun devam edelim.

Dil ve konuşma bozukluklarının zamanlarına, nedenlerine ve semptomlarına göre gruplandırıldıklarını önceki sayımızda belirtmiştik. Bu sayımızda ise 'Dil Bozuklukları', 'Edinilmiş Dil Bozuklukları' ve 'Konuşma Sesi Bozuklukları' ele alınacaktır.

DİL BOZUKLUKLARI

Başkalarının söylediklerini anlamasında (alıcı dil) veya düşüncelerini sözel olarak ifade etmesinde (ifade edici dil) yaşanan güçlüklerdir. Bu bölümde belirli bir nedenden kaynaklanmayan gelişimsel dil bozuklukları üzerinde durulacaktır. Gelişimsel dil bozukluğuna sahip çocukların söz öncesi dönemde (0-12 ay) akranlarına kıyasla anlamada, verilen komutları yerine getirirken daha çok zorlandıkları bilinmektedir. Gelişimsel dil bozukluğu bulunan çocuklar konuşurken ikili birleşimler yapamaz, ilerleyen yaşlarda ekleri kullanamaz, basit sorulara cevap veremez, dinledikleri öyküyü kısaca anlatamazlar. Bu durum çocukların sosyal becerilerini etkilemektedir. Bununla beraber sosyal uyum sağlamakta zorlanırlar.

Gelişimsel dil bozuklukları müdahalesinde; çocukların dil bilgisi kurallarını edinmeleri, sözcük dağarcığını ve sosyal becerilerini geliştirmeleri amaçlanmaktadır. Çocuk merkezli, klinisyen merkezli ve karma olarak 3 ayrı müdahale programı mevcuttur. Bu müdahale ile beraber ailenin de süreçte rol alması büyük önem taşımaktadır.

Gelişimsel dil bozukluğuna yönelik uzmanların önerileri ise şu şekildedir:

- Çocuk konuşmaya zorlanmamalı.
- Çocuğun düzeyine uygun konuşulmalı.
- Çocuğun çıkardığı seslere tepki verilmeli.
- Çocukla oynamaya özen gösterilmeli.
- Çocuk iletişim kurduğunda dikkat ona yöneltilmeli.
- Kişi gününü nasıl geçirdiğini çocuğa anlatmalı.
- Kişi çocuğa hikâyeler okumalı ve çocuğun anlatması için teşvik etmeli.
- Çocuğa doğru model olunmalı.

EDİNİLMİŞ DİL BOZUKLUKLARI

Çeşitli sebeplerle sahip olunan iletişim, biliş, dil becerilerinde genetik kökenli ya da doğuştan olmayan nedenlerle ortaya çıkan güçlüklerle denir. Nedenlerine ve beyinde etkilenen bölümlere göre 'Afazi' ve 'Bilişsel İletişim Bozuklukları' olarak gruplandırılır.

Kafa travmaları, inme, tümör gibi nedenlerle ortaya çıkmaktadır. Dil konuşmayla beraber bellek, dikkat, mantık yürütme, fiziksel işlevler gibi alanlarda da hafif veya orta şiddetli hasarlar oluşmaktadır.

Edinilmiş dil bozukluğunun etkilediği dil alanlarına ve hasarın şiddetine göre bireysel terapilerle kişinin ihtiyaçlarına odaklanılır. Ailelerin katılmaları terapileri olumlu yönde geliştirir. Aynı zamanda kişinin yakınlarının eğitilerek süreçte yer almaları sağlanmalıdır.

Uzmanların önerileri şu şekildedir:

- İletişim esnasında arka plandaki gürültüyü minimum düzeye indirin.
- Kişinin dikkatini size yönelttiğinden emin olun.
- Kurulan cümleleri basitleştirin ve konuşma hızınızı yavaşlatın.
- Önemli sözcükleri vurgulayın ama sesinizi normal düzeyde tutun.
- Kişinin konuşma girişimlerini destekleyin.
- Söylediklerini hemen tamamlamayın.

KONUŞMA SESİ BOZUKLUKLARI

Dili kurallarına göre kullanma, algılama ve sesleri üretmede karşılaşılan problemler nedeniyle konuşma anlaşılabilirliğinin etkilenmesidir. Bu kısımda artikülasyon bozukluğu, fonolojik bozukluk ve çocukluk çağı konuşma apraksisi ele alınacaktır.

Seslerin çıkartılış hızı, biçimi ve basıncın hatalı üretimine artikülasyon bozukluğu; seslerin dil içindeki dağılımını belirleyen kuralları edinememeye fonolojik bozukluk; konuşma organlarının konuşma için gerekli sıralı hareketlerin planlanması ve programlanmasının yapılamamasına ise çocukluk çağı konuşma apraksisi denir.

Artikülasyon ve fonolojik bozukluğu olan çocuklar, ünlü sesleri yanlış ve rahat bir şekilde çıkarırken ünsüz sesleri ise bunun aksine yanlış ve zorlanarak çıkarırlar. İşitsel ayırt etme becerilerinde artikülasyon bozukluğu bulunan çocuklar daha iyidir. Doğru model olmayla çocuklar doğru üretime yaklaşabilirler. Çocukluk çağı konuşma apraksisi bulunan çocuklar için ise aynı söylemde bulunamayız. Onlar hem ünlü hem ünsüz sesleri yanlış üretebilirler ve her taklit denemeleriyle de doğru üretimden daha da uzaklaşırlar.

Konuşma sesi bozukluklarında uzmanların önerileri şöyledir:

- Doğru model olun.
- Konuşmayı bölmeyin ya da sık sık müdahale ederek düzeltmeyin.
- Söyledikleriyle alay etmeyin.

KAYNAKÇA

http://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2021_02/04102341_DYL_VE_KONUUYMA_BOZUKLUYU_OLAN_BYREYLER_T R.pdf

Esra MERT
Özel Eğitim Öğretmeni

KAHTA REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

İLETİŞİM

**Adres: Atatürk Mahallesi
Cumhuriyet Caddesi No:37
(Kahta İlçe Milli Eğitim
Müdürlüğü Eski Binası)**

Telefon: 04167262252

Web :

<https://kahtaram.meb.k12.tr>